

Teknillinen korkeakoulu
Tietojenkäsittelyteorian laboratorio
Harri Haanpää (puh. 5243)

T-79.1001 Tietojenkäsittelyteorian perusteet T (4 op)
Tentti ti 6.3.2007 klo 9–12

Merkitse jokaiseen vastauspaperiin:

- Nimi, tutkinto-ohjelma, opiskelijanumero
- Teksti: "T-79.1001 Tietojenkäsittelyteorian perusteet T 6.3.2007"
- Tarkastettavaksi jättämiesi vastauspapereiden kokonaismäärä

1. Kuvaa seuraavat kielet **sekä** säännöllisten lausekkeiden **että** determinististen äärellisten automaattien avulla:

(a) $L = \{w \in \{0,1\}^* \mid w \text{ sisältää osajonon } 010\}$; 7p.

(b) $\bar{L} = \{w \in \{0,1\}^* \mid w \text{ ei sisällä osajonoa } 010\}$. 8p.

Vihje: (b)-kohdan ratkaisu saattaa olla helpointa johtaa (a)-kohdan ratkaisusta.

2. Tarkastellaan *oikein sulutettuja* kaari- ja hakasuluista muodostettuja merkkijonoja. Esimerkiksi $([])[ ]$ ja $[([])]$ ovat oikein sulutettuja merkkijonoja, mutta $([ ] , [ ]$ ja $] ( ) [$ eivät ole. Formaalisimmin oikein sulutetut merkkijonot voidaan määritellä induktiivisesti: ε on oikein sulutettu merkkijono, ja jos x ja y ovat oikein sulutettuja merkkijonoja, niin myös (x) , $[y]$ ja xy ovat oikein sulutettuja merkkijonoja. Olkoon L oikein sulutettujen merkkijonon muodostama kieli.

(a) Laadi yhteydetön kielioppi, joka kuvaa kielen L . 8 p.

(b) Esitä merkkijonon $([])[ ]$ ja $[([])]$ jäsenyspuut kieliopissasi. 7 p.

3. Tarkastellaan kieltä $L = \{ww \mid w \in \{a,b\}^*\}$.

(a) Osoita, että L ei ole säännöllinen. 7p.

(b) Laadi Turingin kone, joka ratkaisee kielen L . Esitä koneesi tilakaaviona ja selosta sen toimintaidea sanallisesti. 8p.

4. Kieliluokkien sulkeumaominaisuuksia: Olkoon annettuna jonkin aakkoston Σ kieli $L \subseteq \Sigma^*$. Olkoon $L^R = \{w^R \mid w \in L\}$ kieli, joka saadaan kääntämällä kaikki kielen L merkkijonot. Tässä w^R on merkkijonon w käänteismerkkijono (esim. $(gnat)^R = tang$).

(a) Osoita, että jos L on säännöllinen, niin L^R on säännöllinen. 5p.

(b) Osoita, että jos L on yhteydetön, niin L^R on yhteydetön. 5p.

(c) Osoita, että jos L on rekursiivisesti numeroituva, niin L^R on rekursiivisesti numeroituva. 5p.

Yhteensä 60p.